

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI

OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

W RACIBORZU ZA 2015 ROK

Spis treści

I. ORGANIZACJA DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ.....	4
II. WYDATKI BUDŻETOWE REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ	
W 2015 r. wydatki Ośrodka zamknęły się kwotą 23 737 788,22 zł.....	5
III. ŚWIADCZENIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ I ICH REALIZACJA.....	6
3.1. Zasiłki i pomoc w naturze z zakresu zadań własnych.....	7
3.2. Program wieloletni Pomoc państwa w zakresie dożywiania.....	8
3.3. Zasiłki i pomoc w naturze z zakresu zadań własnych dotowanych.....	10
3.4. Pomoc z zakresu zadań zleconych.....	11
3.5. Decyzje odmowne.....	12
3.6. Usługi opiekuńcze.....	12
3.7. Potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej.....	13
3.8. Skierowania do domów pomocy społecznej.....	14
3.9. Wypoczynek letni dla dzieci.....	16
IV. DZIAŁALNOŚĆ PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH.....	17
4.1. Praca socjalna i kontrakt socjalny.....	17
4.2. Dodatki mieszkaniowe.....	18
4.3. Działalność pracowników socjalnych w Domu dla Bezdomnych „ARKA N.” i w Centrum Matki z Dzieckiem „MAJA”.....	18
V. ŚWIADCZENIA: RODZINNE, Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO, SKŁADKI NA UBEZPIECZENIE EMERYTALNE I RENTOWE Z UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO, DODATKI MIESZKANIOWE, STYPENDIA SOCJALNE I ICH REALIZACJA.....	20
5.1. Świadczenia rodzinne.....	20
5.2. Zasiłki dla opiekuna.....	22
5.3. Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.....	22
5.4. Fundusz Alimentacyjny.....	22
5.5. Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych z tytułu funduszu alimentacyjnego.....	23
5.6. Stypendia socjalne.....	24
5.7. Dodatki mieszkaniowe.....	24
5.8. Dodatki energetyczne.....	24
VI. DZIAŁALNOŚĆ DZIENNEGO DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ, MIESZKANIA CHRONIONE.....	24
6.1. Dzienny Dom Pomocy Społecznej.....	24
6.2. Mieszkania chronione.....	27
VII. DZIAŁALNOŚĆ WARSZTATU TERAPII ZAJĘCIOWEJ.....	28

VIII. SYSTEM WSPARCIA RODZIN ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE	30
8.1. Asystenci rodziny	30
8.2. Niebieska Karta. Gminny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	31
IX. PROGRAMY REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ	34
9.1. „Projekt aktywizacji i integracji zawodowej osób bezrobotnych w Raciborzu DROGA do PRACY”	34
X. WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI	35
10.1. Spotkania, akcje	35
10.2. Prace społecznie – użyteczne	35
10.3. Darowizny na rzecz działalności Ośrodka	36
XI. PODNOSZENIE KWALIFIKACJI ORAZ SZKOLENIA PRACOWNIKÓW	36
XII. PODSUMOWANIE DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	37
XIII. WYKAZ TABEL:	39

I. ORGANIZACJA DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu, zwany dalej *Ośrodkiem*, jest jednostką organizacyjną Gminy Racibórz. Działa na podstawie obowiązujących przepisów prawa: Statutu zatwierdzonego Uchwałą Rady Miasta Racibórz Nr XXI /314 / 2004 z dnia 30 czerwca 2004 r. z późn. zm., Zarządzenia Nr 1490 / 2013 z dnia 12 września 2013 r. Prezydenta Miasta Racibórz w sprawie akceptacji Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz aktów prawnych wydanych przez Radę Miasta, Prezydenta Miasta Racibórz i Dyrektora Ośrodka.

Ośrodek realizował zadania wynikające z następujących przepisów prawnych:

- 1) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późn.zm);
- 2) Uchwała nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 (M.P. z 2015 r., poz. 821);
- 3) Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 114 z późn.zm);
- 4) Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2014 r., poz.567 z późn.zm.);
- 5) Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionych do alimentów (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 859 z późn. zm.);
- 6) Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 581 z późn. zm.);
- 7) Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 2164);
- 8) Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t. j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.);
- 9) Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t. j. Dz. U. z 2013 r.,poz. 885 z późn. zm.);
- 10) Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 513 z późn. zm.);
- 11) Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 2156 z późn. zm.);
- 12) Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 z późn. zm.);
- 13) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 332 z późn. zm.);
- 14) Ustawa z dnia 26 lipca 2013 r. o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (t. j. Dz. U. 2012 r., poz. 1059 z późn.zm).

II. WYDATKI BUDŻETOWE REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

W 2015 r. wydatki Ośrodka zamknęły się kwotą **23 737 788,22 zł.**

Tabela nr 1: Wykonanie budżetu Ośrodka Pomocy Społecznej w 2015 r. (w PLN)

ROZDZ.	NAZWA	ZADANIA WŁASNE	ZADANIA WŁASNE DOTOWANE	ZADANIA ZLECONE	RAZEM
85195	Koszty wydawania decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej	0	0	8 870,00	8 870,00
85202	Domy Pomocy Społecznej	3 026 243,88	0	0	3 026 243,88
85203	Dzienny Dom Pomocy Społecznej	337 815,62	0	0	337 815,62
85205	Przeciwdziałanie Przemocy w Rodzinie	19 992,08	0	0	19 992,08
85206	Wspieranie rodziny	50 729,55	48 318,00	0	99 047,55
85212	Świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny	144 984,59	0	9 534 186,38	9 679 170,97
85213	Składki na ubezpieczenia zdrowotne i emerytalne	0	63 109,98	55 630,80	118 740,78
85214	Zasiłki i pomoc w naturze	653 944,61	691 907,82	0	1 345 852,43
85216	Zasiłki stałe	0	726 154,30	0	726 154,30
85215	Dodatki mieszkaniowe	2 885 830,33	0	74 047,47	2 959 877,80
85219	Ośrodek Pomocy Społecznej	2 401 413,92	591 987,74	2 801,00	2 996 202,66
85220	Mieszkania chronione	47 931,33	0	0	47 931,33
85228	Usługi opiekuńcze	209 042,00	0	37 327,50	346 369,50
85295	Pozostała działalność	279 121,31	300 000,00	2 000,00	581 121,31
	W tym:				
	Program <i>Pomoc państwa w zakresie dożywiania</i>	200 000,00	300 000,00	0	500 000,00
	Prace społecznie-użyteczne	42 482,49	0	0	42 482,49
	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	36 638,82	0	0	36 638,82
	Dodatki dla osób pobierających świadczenia rodzinne	0	0	2 000,00	2 000,00
85311	Warsztat Terapii Zajęciowej	1 206 057,68	0	0	1 206 057,68
85415	Stypendia socjalne	49 009,81	189 330,52	0	238 340,33
RAZEM		11 412 116,71	2 610 808,36	9 714 863,15	23 737 788,22

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

III. ŚWIADCZENIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ I ICH REALIZACJA

Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. w Raciborzu zamieszkiwało 51 498 mieszkańców.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu w 2015 r. udzielił wsparcia 729 rodzinom liczącym 2 103 osoby.

Ośrodek Pomocy Społecznej stawia wysokie wymagania wobec pracowników socjalnych. Ich podstawowym zadaniem jest szczegółowe rozeznanie sytuacji osoby i rodziny zwracającej się o pomoc oraz na podstawie wywiadu środowiskowego stworzenie diagnozy w sferach: rodzinnej, zawodowej, mieszkaniowej, finansowej i zdrowotnej.

Rozpoznanie zawiera informacje wynikające z relacji klienta, jak i pochodzące z zebranej przez pracowników dokumentacji.

Celem diagnozy jest określenie funkcjonowania osoby/rodziny, występujących trudności oraz problemów, a także ich przyczyn.

Opracowana ocena jest punktem wyjściowym do skonstruowania długofalowego planu pracy z osobą lub rodziną, realizowanego poprzez kontrakt socjalny, którego wzór określa Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 listopada 2010 r. w sprawie wzoru kontraktu socjalnego (Dz. U. z 2010 r. Nr 218, poz. 1439).

Należy podkreślić, że kontrakt socjalny zawierany jest ze zdecydowaną większością klientów Ośrodka.

Dalej następuje konsekwentna praca socjalna, udzielanie wsparcia, systematyczna ocena oraz ewentualna modyfikacja celów i działań.

W 2015 r. pracownicy socjalni przeprowadzili 3 756 wywiadów środowiskowych. Pomocy wyłącznie w postaci pracy socjalnej udzielono 1 141 rodzinom.

Wydano 6 142 decyzje administracyjne w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy, w tym w ramach zadań własnych w liczbie 6 027.

3.1. Zasiłki i pomoc w naturze z zakresu zadań własnych

Kryterium dochodowe

Prawo do świadczeń pieniężnych zmieniło się od października 2015 r. i zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2015 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej wynosi:

- a) dla osoby samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty **634 zł**;
- b) dla osoby w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty **514 zł**.

Osoby i rodziny, których dochód przekracza kryterium dochodowe, ale nie przekracza kwoty 150% kryterium dochodowego korzystały z programu wieloletniego *Pomoc państwa w zakresie dożywiania*.

Formy pomocy

W celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby życiowej może być przyznany **zasiłek celowy**. Pomoc w formie zasiłków celowych przeznaczona była głównie na zakup żywności, opału, leków, odzieży, sprzętu gospodarstwa domowego, kosztów pogrzebu oraz na opłaty za energię elektryczną, gaz, czynsz. Zasiłek celowy może być również przyznany osobie/rodzinie, która poniosła straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej. W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie/rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby/rodziny.

Inną formą pomocy jest **zasiłek okresowy**, który przyznaje się w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Jeśli osoba lub rodzina marnotrawi przyznane świadczenia bądź własne zasoby finansowe, celowo je niszczy lub korzysta w sposób niezgodny z przeznaczeniem, może nastąpić ograniczenie świadczeń lub odmowa ich przyznania.

Ustawa o pomocy społecznej daje również możliwość przyznania pomocy w formie **świadczenia niepieniężnego**. W przypadku odmowy przyznania albo ograniczenia wysokości lub rozmiaru świadczenia z pomocy społecznej uwzględnia się sytuację osób będących

na utrzymaniu osoby ubiegającej się o świadczenie lub korzystającej z pomocy, w tym przede wszystkim dobro dzieci.

Tabela nr 2. Zadania własne w 2015 r.

FORMA POMOCY		LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRZYZNANO DECYZJĄ ŚWIADCZENIE	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W PLN
Posiłek - obiady w szkole, wyżywienie w żłobku i przedszkolu		501	54 778	217 724
Zasiłek okresowy*		503	2 551	695 860
z tego:	środki własne rozd. 85214	X	X	3 952
	dotacja	X	X	691 908
Usługi opiekuńcze		134	22 902	309 042
Sprawienie pogrzebu		10	10	18 405
Zasiłki celowe i w naturze rozd. 85214 i 85295		521	X	655 145
w tym:	zasiłki celowe specjalne	35	63	16 141
Opłata za DPS		163	1 556	3 026 243,88

*Od 2008 r. gminy otrzymują dotację celową na pokrywanie wydatków na zasiłki okresowe w części określonej w art. 38 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej.

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

3.2. Program wieloletni Pomoc państwa w zakresie dożywiania

Na realizację powyższego Programu przeznaczono w 2015 r. ogółem **500 000 zł**, z czego środki własne gminy wynosiły **200 000 zł**, a dotacja z budżetu państwa **300 000 zł**.

Tabela nr 3. Środki przeznaczone na realizację programu Pomoc państwa w zakresie dożywiania w latach 2010-2015

Kwota na realizację programu	Rok
392 980,00 zł	2010
473 623,00 zł	2011
466 907,00 zł	2012
503 252,00 zł	2013
507 423,00 zł	2014
500 000,00 zł	2015

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

Zadania wynikające z realizacji Programu wykonano poprzez zapewnienie: wyżywienia dzieciom w żłobku, przedszkolach oraz gorącego posiłku w szkołach i pozostałym osobom otrzymującym pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej – w formie jednego gorącego dania w punkcie wydawania posiłków prowadzonym przez „Impel-Catering” Company z Wrocławia oraz w formie dowożonych posiłków do klienta przez Kuchnię Caritas Diecezji Opolskiej. Wykonawcy zostali wyłonieni w trybie przetargu nieograniczonego.

Pomocą w formie gorącego posiłku lub zasiłku na żywność objęto 1 042 osoby. Z pomocy w formie posiłków (dzieci w żłobku, przedszkolu, szkole oraz dorośli) skorzystało 610 osób (w tym dzieci dożywiane w ramach programu osłonowego), natomiast 298 osób otrzymało świadczenie pieniężne na zakup żywności (średnia wysokość jednego świadczenia to 257,25 zł).

Zgodnie z rozdziałem V pkt V.2. Załącznika do Uchwały nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „*Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014-2020*”, Dyrektor szkoły lub przedszkola, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, udzielał pomocy w formie posiłku informując o tym fakcie Ośrodek.

Pomoc była udzielana bez konieczności przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych i wydawania decyzji administracyjnych, a środki na zakup posiłków były przekazywane przez Ośrodek na podstawie sporządzonej przez dyrektora szkoły lub przedszkola listy dzieci i liczby spożytych przez nich posiłków w przyjętym okresie rozliczeniowym.

Maksymalna liczba dzieci dożywianych dodatkowo nie może przekroczyć 20% liczby uczniów i dzieci dożywianych ogółem w szkołach i przedszkolach na terenie gminy w danym miesiącu na podstawie wydanych decyzji administracyjnych.

W 2015 r. pomocą w ramach programu osłonowego objęto maksymalnie 90 uczniów.

Z analizy danych sprawozdawczych dot. realizacji programu za lata 2010 – 2014 wynika, że wśród wydatków przeważają koszty zakupu posiłków.

W latach 2010-2014 stanowiły one odpowiednio 70%, 76%, 78%, 75%, 72% ogółu kosztów, natomiast w 2015 r. 63%. Liczba osób objętych pomocą w formie gorącego posiłku kształtowała się następująco - w 2010 r. wynosiła 590 osób, w tym 506 dzieci (w ramach programu osłonowego), podczas gdy w 2011 r. z posiłku korzystało 716 osób, w tym 569 dzieci, w 2012 r. 709 osób, w tym 593 dzieci, w 2013 r. 713 osób, w tym 576 dzieci, natomiast w 2014 r. z tej formy pomocy skorzystało 655 osób (w tym 517 dzieci). Jeśli zaś chodzi o rok 2015 z posiłku skorzystało łącznie 610 osób (w tym 501 dzieci).

Z kolei wydatki na świadczenia pieniężne na zakup żywności stanowiły 30 % kosztów programu w 2010 r., 24 % w 2011 r., 22 % w 2012 r., 25 % w 2013 r., 28 % w 2014 r., natomiast w roku ubiegłym wydatki te stanowiły 37 % ogółu.

Tabela nr 4. Realizacja programu wieloletniego Pomoc Państwa w zakresie dożywiania w latach 2010-2015

Rok	<i>Pomoc Państwa w zakresie dożywiania</i>		
	Zakup posiłku*		Świadczenie pieniężne na zakup żywności*
	Posiłki w formie jednego gorącego dania, posiłki dwudaniowe dowożone do miejsca zamieszkania klienta**	Dożywianie dzieci w szkołach i przedszkolach**	
2010	70%		30%
	84	506	
2011	76%		24%
	147	569	
2012	78%		22%
	116	593	
2013	75%		25%
	137	576	
2014	72%		28%
	138	517	
2015	63%		37%
	109	501	

*Ogół wydatków dot. realizacji programu wieloletniego Pomoc państwa w zakresie dożywiania.

**Liczba osób korzystających z poszczególnych form pomocy w postaci posiłku.

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka.

3.3. Zasiłki i pomoc w naturze z zakresu zadań własnych dotowanych

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych oraz opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne, określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Zasilek stały to świadczenie przysługujące osobie całkowicie niezdolnej do pracy z tytułu wieku lub niepełnosprawności, natomiast **opłacanie składek zdrowotnych** za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej reguluje ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Tabela nr 5. Zadania własne dotowane w 2015 r.

FORMA POMOCY	LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRYZNANO DECYZJĄ ŚWIADCZENIE	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W PLN
Zasiłki stałe ogółem, w tym z przeznaczeniem dla:	194	1 893	726 154
osób samotnie gospodarujących	145	1 468	X
osób pozostających w rodzinie	49	425	X
Składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające zasiłek stały	176	1 754	63 110

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

III.1.3.4. Pomoc z zakresu zadań zleconych.

W ramach zadań zleconych z zakresu pomocy społecznej Ośrodek udzielił pomocy na kwotę **40 088 zł**.

Tabela nr 6. Zadania zlecone w 2015 r.

FORMA POMOCY	LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRYZNANO ŚWIADCZENIE	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W PLN
Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	8	2 489	37 327
Wynagrodzenie za sprawowanie opieki przyznane przez sąd	3	10	2 760

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

3.5. Decyzje odmowne

W 2015 r. wydano ogółem 6 142 decyzje administracyjne z zakresu świadczeń pomocy społecznej, w tym 107 decyzji o odmowie przyznania świadczeń.

Do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Katowicach wniesiono 64 odwołania od decyzji administracyjnych. Kolegium rozpatrzyło je następująco:

- 1) w 38 przypadkach utrzymało decyzje w mocy;
- 2) w 23 przypadkach uchyliło decyzje w całości i przekazało sprawy do ponownego rozpatrzenia;
- 3) 1 decyzję częściowo utrzymało w mocy i w części uchyliło;
- 4) w przypadku 1 decyzji umorzyło postępowanie administracyjne;
- 5) stwierdziło uchybienie terminu do wniesienia odwołania jednej decyzji.

Tabela nr 7. Decyzje odmowne w 2015 r.

Główna przyczyna odmowy przyznania świadczenia	ZADANIA WŁASNE	ZADANIA ZLECONE
Marnotrawstwo środków finansowych	3	x
Przekroczone kryterium dochodowe	41	3
Brak współpracy z pracownikiem socjalnym, podawanie informacji niezgodnych ze stanem faktycznym, odmowa złożenia oświadczenia o dochodach	20	x
Niewykorzystanie własnych środków finansowych	5	X
Inne przyczyny (w szczególności brak przesłanki do udzielenia pomocy zgodnie z art. 7 ustawy o pomocy społecznej, brak szczególnie uzasadnionej okoliczności do udzielenia pomocy w trybie art. 41 ww. ustawy)	33	2
Liczba odmów ogółem	102	5

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

3.6. Usługi opiekuńcze

Pomoc w formie **usług opiekuńczych** przysługuje osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Usługi mogą być przyznane również osobie, która ma rodzinę, a rodzina, a także wspólnie zamieszkujący małżonek, wstępni i zstępni nie mogą takiej opieki zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktu z otoczeniem.

W roku 2015 usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone były przez firmę MG Partner Marcin Grzesiak z siedzibą w Warszawie.

Usługami opiekuńczymi objęto 134 osoby. Wydatki gminy z tytułu realizacji usług opiekuńczych wyniosły **209 042 zł**. Z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi korzystało 8 osób. Zadanie finansowano z dotacji z budżetu państwa. Ośrodek zrealizował ww. pomoc na kwotę **37 327 zł**.

Usługi świadczone głównie u osób samotnych, chorych, niepełnosprawnych, wymagających pomocy osób drugich, którym rodzina nie była w stanie zapewnić specjalistycznej pomocy.

Koszt jednej godziny usług opiekuńczych wynosił **13,50 zł**, usług specjalistycznych – **15,00 zł**, specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi – **15,00 zł**.

3.7. Potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej

Zgodnie z ustawą o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych do zadań zleconych gminy należy wydawanie decyzji, o których mowa w art. 54, tj. potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej przez okres 90 dni.

Podstawowym warunkiem przyznania powyższej pomocy jest przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego i spełnienie kryterium dochodowego określonego w art. 8 ustawy o pomocy społecznej (od 01.10.2015 r. są to kwoty: **634 zł** na osobę samotnie gospodarującą i **514 zł** na osobę w rodzinie).

W celu ustalenia sytuacji dochodowej i majątkowej świadczeniobiorcy, o którym mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, przeprowadza się rodzinny wywiad środowiskowy w trybie i na zasadach określonych w przepisach o pomocy społecznej. Dyrektor Ośrodka jest upoważniony przez Prezydenta Miasta do wydawania decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej.

Gmina Racibórz w 2015 r. z dotacji otrzymanej z budżetu państwa sfinansowała realizację zadania na kwotę **8 870 zł**.

W 2015 r. wydano 88 decyzji w sprawie potwierdzenia prawa do w/w świadczeń, w tym 55 decyzji potwierdzających prawo do świadczeń, 6 decyzji odmownych, 18 stwierdzających

wygaśnięcie decyzji w przypadku objęcia beneficjenta ubezpieczeniem zdrowotnym z innego źródła lub śmierci oraz 9 decyzji o umorzeniu postępowania administracyjnego.

3.8. Skierowania do domów pomocy społecznej

Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym.

Do skorzystania z prawa pobytu w domu pomocy społecznej konieczne jest zaistnienie przesłanek określonych przepisami ustawy o pomocy społecznej: konieczność całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, brak możliwości samodzielnego funkcjonowania w codziennym życiu przez osobę, której gmina nie jest w stanie zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych.

Obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności: mieszkaniec domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka; małżonek, zstępni przed wstępnymi; gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Zgodnie z art. 61 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej w przypadku niewywiązywania się osób z obowiązku opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej, opłaty te zastępczo wnosi gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Gminie natomiast przysługuje prawo dochodzenia zwrotu poniesionych na ten cel wydatków. Odpłatność za pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej ciąży na gminie tylko wówczas, gdy on sam i osoby mu bliskie nie wnoszą takiej opłaty.

Pobyt w DPS jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania. W domu pomocy społecznej o zasięgu powiatowym (raciborskie domy pomocy społecznej: *Złota Jesień*, *Dom św. Notburgi*) średni miesięczny koszt utrzymania ustala Starosta i ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do 31 marca każdego roku. Jeśli dochody pensjonariusza są zbyt niskie i nie wystarczają na comiesięczne opłaty, gmina musi wziąć na siebie to zobowiązanie w części lub w całości.

Ośrodek kieruje osoby do raciborskich domów pomocy społecznej w myśl zasady, że osobę kieruje się do domu pomocy społecznej, odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania osoby kierowanej.

Osoby kierowane są również do domów pomocy społecznej poza powiat raciborski z powodu braku odpowiedniego typu domu, np. dla osób upośledzonych umysłowo lub w przypadku gdy przewidywany termin oczekiwania na umieszczenie w domu pomocy społecznej danego typu jest krótszy niż w miejscowym domu pomocy społecznej.

Tabela nr 8. Odpłatność za pobyt w DPS na dzień 31 grudnia 2015 r.

L. P.	DOM POMOCY SPOŁECZNEJ	ODPŁATNOŚĆ (PLN)	Liczba mieszkańców
1.	DPS <i>Złota Jesień</i> w Raciborzu dla osób w podeszłym wieku	3 108	76
2.	DPS <i>Dom św. Notburgi</i> w Raciborzu dla przewlekle psychicznie chorych	2 651	34
3.	DPS dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych Intelktualnie prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Serafitek w Białce Tatrzańskiej	3 000	1
4.	DPS w Klisinie dla osób przewlekle psychicznie chorych z filiami w Boboluszkach, Bliszczycach i Dzbańcach	2 750,72	8
5.	DPS dla Dorosłych Zgromadzenia Sióstr Św. Elżbiety w Grabinie	2 667	1
6.	DPS dla Dzieci prowadzony przez Zgromadzenie Braci Szkół Chrześcijańskich w Przytocku	3 001	1
7.	DPS dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Karola Boromeusza w Świętochłowicach	3 000	1
8.	DPS <i>Sadyba</i> w Bystrej Krakowskiej dla osób w podeszłym wieku oraz osób przewlekle somatycznie chorych	3 150	1
9.	DPS dla dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych intelektualnie w Zawadzkiem	2 783,97	1
10.	DPS dla dziewcząt niepełnosprawnych intelektualnie "Pałac Różany" prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Maryi Niepokalanej w Krzyżanowicach	2 938	1
11.	DPS dla osób przewlekle somatycznie chorych w Głogowie	3 519	2
12.	DPS dla osób niepełnosprawnych fizycznie w Wilkowicach	3 097	1
13.	DPS dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w Miechowie	2 700	1
14.	DPS Ośrodek dla Osób Niepełnosprawnych <i>Miłosierdzie Boże</i> w Mikołowie-Borowej Wsi	3 186	1
15.	DPS dla mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie w Kuźni Nieborowskiej	3 520	1
16.	DPS dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w Kadłubie	2 900	1
17.	DPS dla osób niepełnosprawnych fizycznie w Strzelcach Opolskich	2 990	3

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

Na dzień 31 grudnia 2015 r. w domach pomocy społecznej przebywało 135 mieszkańców skierowanych przez Gminę Racibórz.

W przypadku 30 umieszczonych rodzina partycypowała w kosztach pobytu w części stanowiącej różnicę między miesięcznym kosztem utrzymania a opłatą wnoszoną przez mieszkańca (z czego 15 rodzin pokryło 100% tej różnicy).

W okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. wydatki na DPS wyniosły **3 026 243,88 zł**. Kwota nie uwzględnia opłat wnoszonych przez rodziny mieszkańców na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej i zawartych umów cywilno – prawnych.

W 2015 r. na konto Ośrodka wpłynęło z tego tytułu **358 894,46 zł**. Kwota została odprowadzona na dochody budżetowe gminy.

W roku 2015 wydano 46 decyzji o skierowaniu do domu pomocy społecznej.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. na umieszczenie oczekuje 6 skierowanych.

3.9. Wypoczynek letni dla dzieci

W okresie od 3 do 18 lipca 2015 r. 3 dzieci wyjechało na wypoczynek letni do Łeby. Organizatorem wypoczynku było Kuratorium Oświaty w Katowicach.

Dzieci biorące udział w wypoczynku poddane były oddziaływaniom psychologiczno – pedagogicznym, profilaktyczno – prewencyjnym oraz edukacyjnym.

Celem tych oddziaływań było likwidowanie barier pomiędzy rówieśnikami w przypadku dzieci z najuboższych rodzin oraz wyrównywanie szans na odpowiedzialne życie w społeczeństwie, a w szczególności: łagodzenie niedostatku wychowawczego w rodzinie i eliminowanie zaburzeń zachowania, promocja zdrowego stylu życia, rozwój zainteresowań i uzdolnień własnych, budowanie pożądanых postaw społecznych, poznanie własnej wartości, indywidualnych zdolności, talentów i mocnych stron.

Wyjazdy dla dzieci i młodzieży w czasie wolnym od zajęć szkolnych są alternatywną formą spędzenia wolnego czasu, a także możliwością poznania innych sposobów zachowań, niż te które panują w rodzinie i środowisku.

Aktywny wypoczynek prowadzony w zdrowych i bezpiecznych warunkach ma pozytywny wpływ na rozwój psychofizyczny dzieci.

IV. DZIAŁALNOŚĆ PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH

4.1. Praca socjalna i kontrakt socjalny

Jednym z głównych zadań gminy w zakresie pomocy społecznej jest wykonywanie pracy socjalnej, która dotyczy niemal każdej rodziny zgłaszającej się po pomoc do Ośrodka. Jest to jedna z bardzo ważnych i pracochłonnych form pomocy, polegająca przede wszystkim na dotarciu do świadomości klienta, że pracownik socjalny chce i może mu pomóc, pod warunkiem, że on sam zaangażuje się w proces zmian.

Pracownicy socjalni wspierają proces pozytywnych zmian życia indywidualnych osób oraz rodzin, którym służą w przypadkach nagłych sytuacji kryzysowych, jak i codziennych, osobistych problemów. Pracownik socjalny często pełni funkcję *pogotowia ratunkowego*, będąc po części prawnikiem, pedagogiem, psychologiem, doradcą czy po prostu cierpliwym słuchaczem. Praca socjalna jest ukierunkowana na przywrócenie utraconej lub ograniczonej zdolności samodzielnego funkcjonowania osoby lub rodziny i może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny. W kontrakcie socjalnym opracowuje się ocenę sytuacji osoby lub rodziny oraz wspólnie z beneficjentem formułuje cele, które ma on osiągnąć dla przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej. Narzędzie to określa również uprawnienia i zobowiązania stron (pracownika socjalnego oraz osoby lub rodziny ubiegającej się o pomoc), w ramach wspólnie podejmowanych działań. W związku z tym kontrakt socjalny może być zawierany w określonym etapie metodycznego działania, po pełnym rozpoznaniu i ocenie sytuacji osoby lub rodziny ubiegającej się o pomoc.

Odmowa zawarcia kontraktu socjalnego lub niedotrzymanie jego postanowień przez osobę albo rodzinę może stanowić podstawę do odmowy przyznania świadczenia, uchylenia decyzji o przyznaniu świadczenia lub wstrzymania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

W 2015 r. zawarto 37 nowych kontraktów socjalnych.

Dzięki wzmożonej pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi poprzez aktywizowanie klientów do szukania pracy, wypełnianie kart aktywności zawodowej, realizację ***Projektu aktywizacji i integracji zawodowej osób bezrobotnych w Raciborzu DROGA do PRACY***, utrzymywanie stałego kontaktu z Powiatowym Urzędem Pracy oraz rozmowom pracowników socjalnych z pracodawcami, 45 osobom udało się podjąć pracę.

Beneficjenci uzyskali również pomoc pracowników socjalnych w kompletowaniu dokumentów w celu m. in. uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego, dodatku mieszkaniowego, świadczeń rodzinnych czy ustalenia prawa do emerytury lub renty. Zgromadzenie niezbędnych dokumentów umożliwiło 126 klientom uzyskanie własnego

lub dodatkowego dochodu. Prawo do własnego świadczenia emerytalnego z tytułu wieku oraz prawo do własnego świadczenia rentowego nabyło 25 klientów. Wynikiem intensywnej pracy socjalnej w 2015 r. było usamodzielnienie 53 rodzin.

Pracownicy socjalni (4 osoby) pełnią nieodpłatnie funkcje członków Społecznej Komisji Mieszkaniowej. Komisja posiada kompetencje opiniodawcze w zakresie wynajęcia lokali z zasobów Miasta Racibórz oraz dokonuje oceny warunków mieszkaniowych i bytowych osób ubiegających się o wynajęcie lokalu, na podstawie przeprowadzonej wizji w lokalach mieszkalnych.

4.2. Dodatki mieszkaniowe

W 2015 r. przeprowadzane były wywiady środowiskowe na zlecenie Działu Świadczeń Rodzinnych i Dodatków Mieszkaniowych w oparciu o ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 z późn. zm.). Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu przeprowadził weryfikację 57 złożonych wniosków o przyznanie dodatku mieszkaniowego.

4.3. Działalność pracowników socjalnych w Domu dla Bezdomnych „ARKA N.” i w Centrum Matki z Dzieckiem „MAJA”

Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu w zakresie rozwiązywania problemu bezdomności współpracuje ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Człowieka *TECZA*, realizującym *Program Wychodzenia z Bezdomności*. W ramach tego programu Stowarzyszenie prowadzi Dom dla Bezdomnych „Arka N” przy ul. Wiejskiej 18 a oraz Centrum Matki z Dzieckiem „Maja” przy ul. Sempołowskiej 5 w Raciborzu. Należy dodać, że zadania realizowane przez Centrum wspiera finansowo Powiat Raciborski oraz Miasto Racibórz.

W 2015 r. Ośrodek wydał decyzje o przyznaniu świadczenia w formie schronienia w Domu dla Bezdomnych „Arka N” dla 62 mężczyzn, w tym 25 nowym mieszkańcom.

Ogółem przeprowadzono 281 wywiady środowiskowe z osobami bezdomnymi oraz 80 wywiadów z osobami przebywającymi w Centrum „Maja”.

Wydano także decyzje o przyznaniu schronienia w Centrum Matki z Dzieckiem „Maja” dla 11 kobiet i dla 11 dzieci. Udało się usamodzielnić 2 rodziny (2 kobiety i 5 dzieci), które otrzymały mieszkanie z zasobów gminy Racibórz.

Wychodzenie z bezdomności

Pierwszym krokiem w kierunku wychodzenia z bezdomności jest pobyt w noclegowni. Noclegownia czynna jest tylko w porze nocnej w okresie od 1 listopada do 31 marca. Oferuje nocleg w pokoju wieloosobowym, ciepły posiłek, możliwość wykąpania się i zmiany odzieży. Możliwość przenocowania w noclegowni obwarowana jest pewnymi warunkami: osoba korzystająca z noclegowni musi być trzeźwa, uiścić symboliczną opłatę lub wykonać na rzecz placówki drobną pracę porządkową. Co roku, 1 kwietnia, osoby, które prawidłowo funkcjonowały w noclegowni otrzymują skierowanie do Domu dla Bezdomnych „ARKA N.” W 2015 r. było tych osób 6. Z osobami które korzystały z noclegowni jest wykonywana systematyczna praca socjalna, osoby te są stale motywowane do utrzymywania abstynencji, podejmowania leczenia. Wszystkie osoby korzystające z noclegowni są informowane, że mają szansę na zamieszkanie w Domu „ARKA N.” pod warunkiem utrzymywania abstynencji i przestrzegania regulaminu noclegowni. Jedną z osób, która nie zakwalifikowała się do zamieszkania w Ośrodku „ARKA N.”, została zmotywowana do podjęcia 6-cio tygodniowej terapii, po zakończeniu której otrzymała skierowanie do Domu dla Bezdomnych „ARKA N.”

Drugim krokiem jest zamieszkanie w Domu dla Bezdomnych „ARKA N.” W 2015 r. w Ośrodku „Arka N” łącznie przebywało 66 osób z Raciborza, z czego 2 osoby usamodzielnily się poprzez otrzymanie mieszkania z zasobów gminy Racibórz. Spośród mieszkańców Ośrodka „Arka N” 4 osoby podjęły pracę, 5 osób kontynuowało zatrudnienie, zaś 1 osoba wykonywała pracę w ramach prac społecznie-użytecznych. Ponadto 3 osoby uzyskały uprawnienia do zasiłku stałego, natomiast 5 osób wynajęło mieszkanie bądź zamieszkało u rodziny.

Trzecim krokiem wychodzenia z bezdomności jest wsparcie następcze, które jest realizowane w miejscu pobytu podopiecznego po opuszczeniu placówki całodobowej. Podopieczny w zależności od swojej sytuacji rodzinnej i finansowej może być usamodzielniany do mieszkania socjalnego, komunalnego, rodziny itd. Wsparcie następcze może trwać do dwóch lat od opuszczenia placówki i jest bardzo ważnym elementem całego programu. Powinno zapobiegać zjawisku powrotu do bezdomności. Na tym etapie osoby tracą już status osoby bezdomnej i stają się równoprawnymi mieszkańcami miasta dysponującymi własnym mieszkaniem. Usamodzielnieni podopieczni muszą dysponować własnym dochodem.

Przebywając w Ośrodku należy przestrzegać regulaminu tejże placówki. Za złamanie regulaminu grozi wykluczenie dyscyplinarne bez prawa powrotu przez kolejnych 9 miesięcy.

W 2015 r. 15 osób zostało wykreślonych dyscyplinarnie (głównie za picie alkoholu), 4 osoby samowolnie opuściły Ośrodek, 3 osoby zostały umieszczone w domach pomocy społecznej, natomiast 1 osoba została umieszczona w hospicjum. Większość mieszkańców złożyła wnioski o przydział lokalu z zasobów gminy Racibórz.

Pracownik socjalny pomaga osobom bezdomnym m. in. w pisaniu pozwów i składaniu wniosków o przydział mieszkania, w załatwieniu bieżących spraw (m.in. kompletowanie dokumentów niezbędnych do rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy), udziela porad w zakresie uzyskaniu świadczeń takich jak np. zasiłek dla bezrobotnych, zasiłek rodzinny, świadczenia z pomocy społecznej.

V. ŚWIADCZENIA: RODZINNE, Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO, SKŁADKI NA UBEZPIECZENIE EMERYTALNE I RENTOWE Z UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO, DODATKI MIESZKANIOWE, STYPENDIA SOCJALNE I ICH REALIZACJA

5.1. Świadczenia rodzinne

Przyznawanie i wypłacanie zasiłków rodzinnych oraz przysługujących dodatków jest zadaniem zleconym gminie, którego realizację reguluje ustawa o świadczeniach rodzinnych. Świadczenia rodzinne wypłacane są ze środków z dotacji budżetu państwa.

W 2015 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu otrzymał z budżetu państwa na realizację świadczeń rodzinnych kwotę **9 673 042,00 zł**, wykonanie wyniosło **9 534 186,38 zł**, z czego kwota **9 234 995,38 zł** przeznaczona została na wypłatę świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, a kwota **299 191,00 zł** na pokrycie kosztów związanych z ich realizacją, zakupem sprzętu biurowego oraz wynagrodzeniem pracowników.

Średniomiesięcznie wypłacano świadczenia dla 2 134 rodzin (3 599 świadczeń). Większość beneficjentów korzystających ze świadczeń rodzinnych to rodziny ubogie, gdyż u 22% ogółu klientów przeciętny dochód na osobę w rodzinie nie przekroczył nawet połowy kwoty kryterium dochodowego (do **200 zł**) warunkującego prawo do świadczeń rodzinnych, dochód w przedziale od **200 zł** do **539 zł** – 71% rodzin korzystających ze świadczeń, dochód w przedziale od **539 zł** do **574 zł** – 5% rodzin, natomiast dochód powyżej **574 zł** – 2% rodzin. Około 78% beneficjentów korzystających z zasiłków rodzinnych to rodziny, w których wychowuje się jedno lub dwoje dzieci. Rodziny wielodzietne (z trojgiem i więcej dzieci) stanowią 22% ogółu rodzin korzystających z zasiłku rodzinnego, z czego 7% to rodziny z 4 i więcej dzieci.

Tabela nr 9. Świadczeniobiorcy i wydatki na świadczenia rodzinne

L. P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W PLN
1	Zasilek rodzinny	18 097	1 801 477
2	Dodatki do zasiłków rodzinnych, w tym z tytułu:	6 992	922 181
2.1	urodzenia dziecka	124	124 000
2.2	opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	381	150 120
2.3	samotnego wychowywania dziecka	1 083	189 925
2.4	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	1 322	105 960
w tym:	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia	205	13 040
	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia	1 117	92 920
2.5	rozpoczęcia roku szkolnego	1 045	104 500
2.6	podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	43	3 476
w tym:	na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	31	2 850
	na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	12	626
2.7	wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	2 994	244 200
3	Zasilek rodzinny z dodatkami (poz. 1 + 2)	25 089	2 723 658
4	Zasilek pielęgnacyjny	15 396	2 355 588
5	Świadczenie pielęgnacyjne	1 281	1 530 453
6	Specjalny zasiłek opiekuńczy	76	38 410
7	Świadczenia opiekuńcze (poz. 4+5+6)	16 753	3 924 451
8	Razem świadczenia (poz. 3 + 7)	41 842	6 648 109
9	Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia dziecka	327	327 000
10	RAZEM	42 169	6 975 109

Zródło: Dane statystyczne Ośrodka

W 2015 r. przyjęto 3 280 wniosków i pism o przyznanie świadczeń rodzinnych. Wskutek przyjętej korespondencji wydano:

- 1) 1 692 decyzje przyznające zasiłek rodzinny;
- 2) 327 decyzji przyznających jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka;
- 3) 68 decyzji przyznających świadczenie pielęgnacyjne;
- 4) 7 decyzji przyznających dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego;
- 5) 483 decyzje przyznające zasiłek pielęgnacyjny;
- 6) 150 decyzji odmownych;
- 7) 553 zaświadczenia.

5.2. Zasiłki dla opiekuna

Z dniem 14 maja 2014 roku weszła w życie ustawa określająca warunki nabywania oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekuna osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego.

Wskutek wznowienia postępowania przyznano w roku 2015 zasiłek dla opiekuna 23 osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego w związku ze sprawowaniem opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny na łączną kwotę **173 199 zł**.

5.3. Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe

Ośrodek Pomocy Społecznej opłaca składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe dla 100 wnioskodawców opiekujących się osobami niepełnosprawnymi na kwotę **352 250 zł** oraz składki na ubezpieczenia zdrowotne dla 59 osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne na łączną kwotę **55 630 zł**.

5.4. Fundusz Alimentacyjny

Ośrodek Pomocy Społecznej w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. wypłacał świadczenia z funduszu alimentacyjnego dla 428 dzieci na ogólną kwotę **1 794 877 zł**. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacane są dla 274 rodzin. Przeciętne miesięczne

wydatki na świadczenia z funduszu alimentacyjnego wynosiły **150 182 zł**, a przeciętna wysokość świadczenia wynosiła **350 zł**. W 2015 r. Ośrodek otrzymał kwotę **322 836 zł** tytułem ściągniętych przez komornika należności od dłużników alimentacyjnych (fundusz alimentacyjny, zaliczki alimentacyjne).

5.5. Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych z tytułu funduszu alimentacyjnego

Ośrodek zarejestrował 619 dłużników alimentacyjnych zamieszkałych na terenie Raciborza mających zaległości z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r.

Podjęto następujące działania wobec dłużników alimentacyjnych:

- 1) wystosowano wezwania o przeprowadzenie wywiadu środowiskowego u 268 dłużników alimentacyjnych;
- 2) przeprowadzono wywiady alimentacyjne u 97 dłużników alimentacyjnych;
- 3) wystąpiono do urzędu pracy z wnioskiem o aktywizację zawodową dłużników alimentacyjnych pozostających bez pracy w 51 przypadkach;
- 4) wystąpiono do Starostwa o zatrzymanie prawa jazdy w 11 przypadkach;
- 5) wystąpiono do Prokuratury z wnioskiem o ściganie za przestępstwo w 107 przypadkach.

W 2015 r. przyjęto 741 wniosków i pism o przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Na skutek przyjętych wniosków wydano:

- 1) 387 decyzji przyznających świadczenie z funduszu alimentacyjnego;
- 2) 58 decyzji zmieniających;
- 3) 268 decyzji o zwrocie świadczenia przez dłużników alimentacyjnych;
- 4) 28 decyzji odmownych.

Zgodnie z uchwałami Rady Miasta tut. Dział Świadczeń Rodzinnych otrzymał w 2015 r. kwotę **145 120 zł** na pokrycie kosztów postępowania wobec dłużników alimentacyjnych. Kwota powyższa stanowi dochody gminy, a pozyskana została z tytułu 40% ściągniętych należności od dłużników alimentacyjnych.

W okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. świadczeniobiorcy złożyli do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Katowicach 5 odwołań od decyzji wydanych przez tut. Dział Świadczeń Rodzinnych. Wszystkie decyzje zostały utrzymane w mocy.

5.6. Stypendia socjalne

W roku 2015 Ośrodek otrzymał na realizację wypłaty stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych kwotę **75 000 zł** z budżetu miasta oraz kwotę **218 896 zł** z budżetu państwa. Na skutek przyjętych wniosków przyznano 9 uczniom zasiłki szkolne na kwotę **2 330 zł**, natomiast stypendia socjalne przyznano 222 uczniom na łączną kwotę **187 000,52 zł**.

5.7. Dodatki mieszkaniowe

Od dnia 1 stycznia 2012 r. wypłata dodatków mieszkaniowych jest realizowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Budżet na w/w zadanie w 2015 roku wyniósł **2 986 600 zł**. W okresie sprawozdawczym rozpatrzono 2 167 wniosków na dodatki mieszkaniowe, z czego wydano 110 decyzji o odmowie przyznania świadczenia. Decyzją administracyjną przyznano dodatki na łączną kwotę **2 885 830,33 zł**.

5.8. Dodatki energetyczne

Ośrodek Pomocy Społecznej od 1 marca 2014 r. realizuje również wypłatę zryczałtowanych dodatków energetycznych, których budżet w 2015 r. wyniósł **75 789,19 zł**. W okresie sprawozdawczym przyjęto 5 153 wnioski na dodatek energetyczny, z czego wydano 4 decyzje o odmowie przyznania świadczenia. W 2015 r. przyznano dodatki na łączną kwotę **74 047,47 zł**.

VI. DZIAŁALNOŚĆ DZIENNEGO DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ, MIESZKANIA CHRONIONE

6.1. Dzienny Dom Pomocy Społecznej

Dzienny Dom Pomocy Społecznej „Iskierka” przy ul. Ocickiej 13a jest ośrodkiem wsparcia o zasięgu lokalnym, działającym w strukturze organizacyjnej Ośrodka Pomocy Społecznej. Placówka zapewnia wsparcie osobom w wieku emerytalnym, niepełnosprawnym oraz samotnym.

Celem działań Dziennego Domu jest utworzenie systemu wsparcia społecznego poprzez: zaspokajanie potrzeb bytowych, edukacyjnych, kulturalnych i społecznych, ukierunkowanych na rozwój indywidualnych zainteresowań oraz postaw aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Placówka dysponuje 42 miejscami i jest czynna w dni robocze w godz. 7:00 - 15:00 (we wtorek do godz. 16:00, natomiast w piątek do godz. 14:00)

W ramach pobytu w Dziennym Domu można uzyskać, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, poradnictwo socjalne, pomoc w załatwianiu spraw związanych z codziennym funkcjonowaniem (np. w załatwianiu spraw urzędowych).

Poza tym wydawane są także śniadania, posiłki obiadowe dwudaniowe i podwieczorki. Pomocy oraz wsparcia udzielają: kierownik, pracownik socjalny i terapeuta zajęciowy.

Frekwencja

Do DDPS uczęszczały w ciągu roku średnio 33 osoby miesięcznie. W 2015 r. wydano 6 247 obiadów dwudaniowych, których łączny koszt wyniósł **46 977,44 zł**. Osoby korzystające z usług Dziennego Domu uiściły w ramach odpłatności za obiady kwotę **27 400,75 zł**, dodatkowo mogły korzystać nieodpłatnie z samodzielnie przygotowywanych śniadań, których wydano 3 446, oraz okolicznościowych podwieczorków i kawy ze słodyczami dla osób zaangażowanych w terapię zajęciową, których wydano 2 705.

Podopieczni Dziennego Domu Pomocy Społecznej aktywnie uczestniczą w życiu Domu, organizowanych zajęciach terapeutycznych, imprezach okolicznościowych, wycieczkach.

Koncerty, występy muzyczne, warsztaty i imprezy okolicznościowe

Przy DDPS działa zespół muzyczny o nazwie „Bez Echa”. Zespół przygrywa również na organizowanych wewnętrznie imprezach m. in. balu karnawałowym, spotkaniach świątecznych i okolicznościowych.

W ciągu roku zorganizowano dla podopiecznych DDPS wiele ciekawych wydarzeń, jak np.:

- 1) zabawę karnawałową „Walentynki”, tłusty czwartek, „Dzień Kobiet”, „Dzień Matki”, „Andrzejki”, „Mikołajki”, „Sylwester”, zabawy plenerowe i grille, urodziny dla podopiecznych z poczęstunkiem i wykonanymi w terapii zajęciowej prezentami;

- 2) śniadanie Wielkanocne dla podopiecznych i zaproszonych gości;
- 3) zespół „Raciborskie Iskierki” wystąpił na Międzynarodowym Przeglądzie Umiejętności Artystycznych Amatorskich Zespołów Seniorów i Osób Niepełnosprawnych w Dąbrowie Górniczej;
- 4) uroczyste spotkanie opłatkowe dla 30 osób. Podopiecznym wręczono paczki żywnościowe. W uroczystym spotkaniu wzięli udział zaproszeni goście: przedstawiciele władz miasta, duchowni i przedstawiciele Ośrodka.

Organizacja wycieczek

Jednymi z najbardziej lubianych przez podopiecznych Dziennego Domu wydarzeń są bez wątpienia organizowane wycieczki i wyjazdy. W okresie zimowym zorganizowano dla podopiecznych kulig i ognisko w Szymocicach. W sierpniu natomiast podopieczni wraz z opiekunami wybrali się na wycieczkę do Krakowa.

Współpraca z placówkami oświatowymi, kulturalnymi i innymi

W ramach współpracy z placówkami oświatowymi Przedszkole nr 10 z Raciborza zorganizowało dla podopiecznych Dziennego Domu występ artystyczny, podczas którego dzieci zaprezentowały swój program wokalnoinstrumentalny. W październiku odbyło się spotkanie integracyjne seniorów i dzieci z Przedszkola nr 20, co było okazją do wspólnej zabawy, śpiewów i tańca. Jak co roku, podopieczni zostali zaproszeni do wzięcia udziału w Misyjnym Dniu Chorych w klasztorze Annuntiata.

Dwukrotnie Dzienny Dom odwiedziła Pani artystka plastyk Pani Swietłana Wierieściagina z Białorusi, która przeprowadziła warsztaty plastyczne dla uczestników.

W okresie przedświątecznym drużyna Dziennego Domu uczestniczyła w Świątecznym Konkursie Zdobienia Pierników w Kędzierzynie Koźlu. Organizatorem wydarzenia był Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu, który środki zebrane ze sprzedaży wykonanych prac przeznaczył na pomoc zwierzętom przebywającym w Przytulisku w Dębowej.

Po raz pierwszy zorganizowaliśmy Dzień Otwartych Drzwi, podczas którego to odwiedzili nas mieszkańcy Raciborza, przedstawiciele Związku Emerytów i Rencistów oraz przedstawiciel Rady Seniorów Miasta Raciborza.

Mając na uwadze troskę o podopiecznych Dziennego Domu zorganizowano dla nich spotkanie z policjantami z Komendy Powiatowej w Raciborzu na temat bezpieczeństwa osób starszych i niepełnosprawnych.

Rodzaje technik stosowanych w ramach terapii zajęciowej

W ramach prowadzonej terapii wykorzystano między innymi:

- 1) ergoterapię:
  - a) prace na drutach oraz szydełku, prace krawieckie – serwetki, reperatury odzieży, poduszki,
  - b) prace z drewna – rekwizyty teatralne, półeczki, aniołki,
  - c) zajęcia z gospodarstwa domowego – przygotowywanie śniadań, wypieków, sałatek, nauka gospodarowania pieniędzmi, nauka obsługi sprzętu AGD,
  - d) zaangażowanie podopiecznych w prace na rzecz Domu – odśnieżanie terenu wokół Domu, grabienie liści, dyżury przy roznoszeniu posiłków,
  - e) pomoc w przeprowadzkach podopiecznych DDPS z mieszkania chronionego do swego własnego;
- 2) arteterapię:
  - a) prace plastyczne (maski karnawałowe, prace z masy solnej, kartki świąteczne, stroiki świąteczne, malowanie farbami żelowymi na szkło i folię, kwiaty z bibuły, wianki okolicznościowe, prace z papieru, prace z masy papierowej, wiklina papierowa, origami modułowe, decoupage);
- 3) choreoterapię i ludoterapię - ruch przy muzyce (tańce), gry i zabawy.

6.2. Mieszkania chronione

Mieszkanie chronione jest jedną z form pomocy społecznej dla osób, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają pomocy i opieki w zaspokojeniu niezbędnych potrzeb oraz dla ofiar przemocy domowej. Osoby te przygotowują się do samodzielnego funkcjonowania w środowisku oraz integrują się ze społecznością lokalną.

Ośrodek w 2015 r. dysponował 5 lokalami (2-3 pokojowymi) z zasobów miejskich. Na dzień 31 grudnia 2015 r. w mieszkaniach przebywało 6 osób dorosłych i 4 dzieci.

Łącznie z powyższej pomocy skorzystało 12 dorosłych i 6 dzieci. Dwie osoby otrzymały mieszkanie z zasobów gminy, w tym jedna matka z dwojgiem dzieci. Podopieczni, którzy zamieszkują w mieszkaniach chronionych mają zapewnioną kompleksową pomoc poprzez wsparcie w postaci terapii zajęciowej, posiłków obiadowych, poradnictwa oraz pomocy finansowej udzielanej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. Za powyższe lokale odpłatność w łącznej wysokości **5 332,51 zł** zgodnie z przyznaną decyzją uiściło 6 osób, natomiast 6 osób skorzystało z tej formy pomocy bezpłatnie.

VII. DZIAŁALNOŚĆ WARSZTATU TERAPII ZAJĘCIOWEJ

WTZ jest placówką stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Realizacja powyższego celu odbywa się przy zastosowaniu technik terapii zajęciowej, zmierzających do rozwijania umiejętności wykonywania czynności życia codziennego, zaradności osobistej, sprawności psychofizycznych oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych umożliwiających podjęcie pracy.

Działalność WTZ finansowana jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (90 %) oraz ze środków własnych Powiatu Raciborskiego (10 %).

W 2015 r. w zajęciach prowadzonych w Warsztacie Terapii Zajęciowej uczestniczyło 70 osób niepełnosprawnych.

Zajęcia z uczestnikami w Warsztacie odbywają się 5 dni w tygodniu od 8:00 do 15:00. W okresie od 1.08.2015 r. do 31.08.2015 r. trwała przerwa wakacyjna dla uczestników WTZ.

Spośród wszystkich uczestników Warsztatu 33 osoby są osobami o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, natomiast 37 osób posiada znaczny stopień niepełnosprawności.

Integracja społeczna uczestników WTZ

Uczestnicy WTZ brali aktywny udział w kiermaszach i imprezach integracyjnych takich jak: Kiermasz Karnawałowy, Jarmark Św. Marcelego, Obchody Międzynarodowego Dnia Osoby Niepełnosprawnej, Święto Kwiatów na Zamku Raciborskim, Jarmark Bożonarodzeniowy.

Ponadto prace podopiecznych, wykonane na zajęciach warsztatowych, były wystawiane i sprzedawane na licznych straganach m.in. Wielkanocnym, Bożonarodzeniowym, w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej, Galerii Auchan, na Zamku Raciborskim, czy w gmachu Sejmiku Śląskiego.

Dochód ze sprzedaży w kwocie **15 071,30 zł** został przekazany na integrację społeczną uczestników z przeznaczeniem na organizację wycieczki do Ustronia Morskiego w dniach od 29 czerwca do 3 lipca 2015 r.

Aktywizacja zawodowa podopiecznych WTZ oraz rozwój sprawności psychofizycznych potrzebnych w pracy

W 2015 r. kontynuowano zajęcia, które miały na celu stworzenie osobom niepełnosprawnym rehabilitacji zawodowej w zakresie pozyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia pracy. Przeprowadzone zajęcia pozwoliły zapoznać

uczestników z działalnością w wybranych zakładach pracy, z którymi Warsztat podjął współpracę polegającą na umożliwieniu uczestnikom zajęć odbycia praktyk zawodowych.

Zawarto umowy o organizację praktyk zawodowych z sześcioma zakładami dla siedmiu podopiecznych Warsztatu. Były to: Urząd Miasta Racibórz, Agencja Promocji Ziemi Raciborskiej i Wspierania Przedsiębiorczości na Zamku Piastowskim w Raciborzu, Zamtech Centrum Techniki Racibórz, Raciborskie Centrum Kultury, TBI - Technology, Domgos Racibórz oraz "*K&A BY CIMEN MODE*" Kornelia Cimen Racibórz.

Wybrane osoby odbywały dwa razy w tygodniu 3-4 godzinne nieodpłatne praktyki zawodowe. Nadzór nad praktykami sprawował terapeuta-trener zawodu oraz wyznaczony w umowie opiekun ze strony zakładu pracy.

Trzy osoby po odbytych praktykach zawodowych są gotowe do podjęcia pracy. W tym celu przeprowadzane są rozmowy z pracodawcami.

Oprócz celów rehabilitacji zawodowej podejmowano działania nakierowane na osiągnięcie ogólnych celów rozwojowych zapisanych w Indywidualnych Programach Rehabilitacji dostosowanych do możliwości uczestnika.

W sumie aktywizacją zawodową poprzez szkolenie zawodowe oraz podjęcie nieodpłatnej praktyki zawodowej objętych zostało 13 osób.

Roczna ocena postępów rehabilitacji uczestnika WTZ

Realizacja indywidualnych programów rehabilitacji prowadzona w poszczególnych pracowniach, została zakończona roczną oceną postępów rehabilitacji wszystkich uczestników Warsztatu.

Ponadto w 2015 r. 40 osób poddano kompleksowej ocenie trzyletniej. Uwzględnione zostały również wnioski i uwagi przekazane przez podopiecznych Warsztatu. Przekazane informacje pomogły w lepszym sprecyzowaniu preferencji i zainteresowań uczestników oraz określenia nowych kierunków terapii.

Prowadzono też monitoring dalszej ścieżki rozwoju w zakresie samodzielności oraz radzenia sobie w sytuacjach życiowych wśród osób, które zakończyły terapię.

VIII. SYSTEM WSPARCIA RODZIN ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Pomoc dziecku i rodzinie obejmuje swoim zakresem szeroko rozumianą pracę z rodziną i kompleksowe oddziaływanie na nią poprzez pomoc o charakterze profilaktycznym, ochronnym oraz aktywizującym do poszukiwania samodzielnych rozwiązań.

Działania te są realizowane poprzez asystentów rodziny oraz Zespół Interdyscyplinarny, który realizuje działania określone w *Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Racibórz na lata 2011-2015*. Zgodnie z ustawą Ośrodek zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną prac Zespołu Interdyscyplinarnego.

8.1. Asystenci rodziny

W 2015 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu zatrudniał 3 asystentów rodziny, którzy realizowali zadania nałożone na gminę ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodzin i systemie pieczy zastępczej.

Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje trzy obszary:

- 1) bezpośrednią pracę z rodzicami;
- 2) bezpośrednią pracę z dziećmi;
- 3) działania realizowane na rzecz dziecka i rodziny;

Pomocą asystentów w 2015 r. objęte były 54 rodziny (w tym 118 dzieci), w których występowały problemy opiekuńczo-wychowawcze, w tym 28 rodzin zobowiązanych do współpracy z asystentem na podstawie postanowienia sądu. W 2015 r. asystenci zakończyli współpracę z 6 rodzinami: w jednym przypadku osiągnięto zamierzony cel (usamodzielnienie się), jedna rodzina dobrowolnie zakończyła współpracę z asystentem, z jedną rodziną zakończono współpracę ze względu na brak efektów podejmowanych działań, natomiast trzem rodzinom zmieniono metody pracy.

- 1) Praca asystenta z rodziną i na jej rzecz to m.in.:
  - a) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną, w której wychowują się dzieci, co odbywa się w ścisłej współpracy z członkami rodziny i z pracownikiem socjalnym;
  - b) opracowanie planu pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej;

- c) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego oraz pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych;
  - d) towarzyszenie podczas wizyt np. w urzędach, w sądach, u lekarzy, w szkole itp.;
  - e) wspieranie aktywności społecznej rodzin oraz motywowanie do gospodarowania czasem wolnego dzieciom (wyjścia do muzeum, wspólne odrabianie zajęć domowych, wykorzystanie dodatkowych form wsparcia środowiskowego-świetlice, kluby młodzieżowe);
  - f) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
  - g) kontakt z kuratorem, pedagogiem, szkołą;
  - h) motywowanie do podjęcia leczenia w poradniach - poradnie zdrowia psychicznego, poradnie terapii uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu, poradnie specjalistyczne, poradnie służby zdrowia;
  - i) pośredniczenie w przekazywaniu ubrań, mebli, sprzętu AGD dla rodzin objętych asystenturą;
- 2) Główne problemy w rodzinach:
- a) alkoholizm;
  - b) bezrobocie;
  - c) wielodzietność;
  - d) samotne macierzyństwo;
  - e) choroby psychiczne;
  - f) zadłużenia;
  - g) brak organizacji wolnego czasu dzieciom;
  - h) problemy w załatwianiu spraw urzędowych.

Asystenci prowadzą monitoring rodzin, zwłaszcza sytuacji dzieci w tych rodzinach, z uwagi na trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Działania te mają charakter regularnych wizyt w miejscu zamieszkania, stałego kontaktu telefonicznego (także po godzinach pracy w OPS) z członkami rodzin i służbami społecznymi.

8.2. Niebieska Karta. Gminny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Pracownicy socjalni w swojej pracy posługują się formularzem *Niebieska Karta*. Tryb postępowania w przypadku zaistnienia przemocy w rodzinie określa Rozporządzenie

Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. (Dz. U. Nr 209, poz. 1245) w sprawie Procedury *Niebieskiej Karty* oraz wzorów formularzy *Niebieska Karta*.

W ramach procedury pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej:

- 1) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 2) udziela kompleksowych informacji o:
  - a) możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
  - b) formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,
  - c) możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 3) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 4) zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 5) może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

W myśl art. 9d ust. 2 ustawy z 25 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) procedurę udzielania pomocy wszczynają

przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia.

Osoby te, które jako pierwsze miały kontakt z ofiarą przemocy, wypełniają formularz A (załącznik nr 1 do rozporządzenia). Następnie w ciągu 7 dni przekazują go do przewodniczącego gminnego zespołu interdyscyplinarnego. Ten z kolei przekazuje go członkom zespołu lub grupy roboczej nie później niż po 3 dniach od daty przyjęcia. Ofiara przemocy otrzymuje formularz B (załącznik nr 2), gdzie znajdzie informacje m.in. o formach pomocy, które jej przysługują. Dalsze działania wobec ofiar przemocy podejmuje się na podstawie formularza C (załącznik nr 3) np. w kwestii realizacji indywidualnego planu pomocy i organizacji wsparcia medycznego lub socjalnego. Praca ze sprawcą przemocy odbywa się natomiast po uzupełnieniu formularza D (załącznik nr 4). Zakończenie procesu udzielania pomocy nie wymaga wypełnienia *Niebieskiej Karty*.

W 2015 r. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (powołany zarządzeniem nr 1033/2012 Prezydenta Miasta Racibórz z dnia 22.11.2012 r.) otrzymał 178 *Niebieskich Kart*, z czego:

- 1) 166 sporządzonych przez funkcjonariuszy Policji,
- 2) 6 wpłynęło od przedstawicieli placówek oświatowych,
- 3) 6 sporządzili pracownicy socjalni Ośrodka.

Do każdej sporządzonej *Niebieskiej Karty* powołano grupę roboczą, której celem było opracowanie planu pomocy rodzinom zagrożonym przemocą. Stworzono zatem 178 grup roboczych.

Członkowie grup spotykali się w trybie interwencyjnym, a skład członków był ruchomy i zależny od indywidualnych potrzeb poszczególnych rodzin. W grupach roboczych brali udział dzielnicowi, w których rewirze zamieszkuje dana rodzina, kuratorzy sądowi, pracownicy socjalni, pedagodzy, przedstawiciele placówek oświatowych, do których uczęszczają dzieci zagrożone przemocą, psycholog oraz przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania problemów alkoholowych. Przedstawiciele poszczególnych instytucji opracowywali i realizowali indywidualny plan działania pomocy rodzinie, diagnozowali i monitorowali sytuację rodziny.

Dobra współpraca, wymiana doświadczeń oraz podejmowanie konkretnych działań w znacznym stopniu pozwoliły usprawnić pracę instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Celem działania zespołu interdyscyplinarnego jest:

- 1) usprawnienie systemu przepływu informacji oraz reagowania na zidentyfikowane problemy społeczne, w tym w szczególności przemocy w rodzinie;
- 2) zintegrowanie działań instytucji i organizacji odpowiedzialnych za realizację zadań wynikających z *Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie*;
- 3) zespół może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.

IX. PROGRAMY REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

9.1. „Projekt aktywizacji i integracji zawodowej osób bezrobotnych w Raciborzu DROGA do PRACY”

Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu w I kwartale zakończył realizację VII edycji *Projektu aktywizacji i integracji zawodowej osób bezrobotnych w Raciborzu DROGA do PRACY*. W ostatniej edycji wzięło udział 39 osób, z czego w 2015 r. kontynuowało 17 osób (10 kobiet i 7 mężczyzn). W miesiącu lutym zakończyły się praktyki zawodowe. Uczestnicy/uczestniczki odbywali je w sklepach, w magazynach, czy też w kuchni jako pomoc kuchenna.

Ośrodek poprzez praktyki starał się wyrównać szanse zarówno kobiet, jak i mężczyzn na dzisiejszym rynku pracy. Pokazywał, że zarówno kobiety, jak i mężczyźni mogą wykonywać te same zawody i z równą sprawnością obsługiwać te same sprzęty, a także z należytą starannością obsłużyć klientów.

W tym też kwartale zakończyły się ostatnie już kursy zawodowe. Wszystkie szkolenia, udzielone wsparcie w ramach Projektu zostało zrealizowane zgodnie z ustawą o zamówieniach publicznych oraz wewnętrznymi regulaminami. Ośrodek poprzez kursy starał się wyrównywać szanse kobiet i mężczyzn w dostępie do rynku pracy. Starał się doposażyć ich w niezbędne umiejętności i kwalifikacje zawodowe, aby stali się oni bardziej atrakcyjni dla przyszłych pracodawców.

Do miesiąca lutego w każdą wyznaczoną środę oraz czwartek działał Punkt konsultacyjny przy ul. Ks. Londzina 46/9. Podczas dyżuru pracowników socjalnych osoby zainteresowane mogły także bezpłatnie skorzystać z sali komputerowo-internetowej.

W wyniku działań podjętych w czasie VII edycji Projektu pracę znalazło 13 kobiet oraz 7 mężczyzn, co stanowiło 51 % ogółu uczestników.

X. WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Pracownicy Ośrodka w toku codziennych obowiązków podejmują na bieżąco współpracę z Policją, Strażą Miejską, placówkami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi, kościołami i innymi instytucjami w ramach pracy socjalnej prowadzonej z osobą/rodziną. Ośrodek włącza się w różnego rodzaju inicjatywy prowadzone na terenie miasta Racibórz.

10.1. Spotkania, akcje

W ramach akcji *Świąteczny upominek* Ośrodek wytypował 82 dzieci z rodzin najuboższych do wzięcia udziału w jasełkach. Podczas spotkania dzieci otrzymały paczki świąteczne. Organizatorem akcji był lokalny kościół.

Zaproszono 22 osoby samotne na Wigilię organizowaną przez Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Racibórz.

W ramach współpracy z *Caritas Diecezji Opolskiej* Rejon Racibórz, Ośrodek wydał 295 kart pomocy żywnościowej dla osób najuboższych z terenu miasta Racibórz. Wytypowane osoby otrzymały pomoc w formie darów żywnościowych przekazanych w ramach unijnego programu FEAD.

Zorganizowano we współpracy z Bankiem Żywności w Częstochowie warsztaty edukacyjne dla matek dzieci w wieku do 3 lat, w ramach programu „1000 Pierwszych Dni dla Zdrowia”.

10.2. Prace społecznie – użyteczne

W dniu 23 stycznia 2015 r. zostało podpisane Porozumienie nr 1/01/2015 pomiędzy Powiatem Raciborskim a Miastem Racibórz w sprawie organizacji prac społecznie-użytecznych. Program jest jedną z form przeciwdziałania całkowitemu wykluczeniu z rynku pracy, łagodzenia negatywnych skutków bezrobocia, możliwości aktywizacji osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku, a korzystających z pomocy społecznej. Świadczenia dla osób wykonujących prace

społecznie – użyteczne wypłacane są ze środków Miasta Racibórz oraz Funduszu Pracy Powiatowego Urzędu Pracy w Raciborzu. Na podstawie złożonych przez zakłady pracy zapotrzebowań do prac społecznie – użytecznych przystąpiły 22 osoby. Kandydaci musieli być zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku i korzystać ze świadczeń pomocy społecznej. Osoba wykonująca prace społecznie-użyteczne mogła przepracować do 10 godzin tygodniowo. Koszt jednej godziny pracy (na dzień 31.12.2015 r.) wynosił **8,10 zł**.

10.3. Darowizny na rzecz działalności Ośrodka

W 2015 r. Ośrodek otrzymał darowiznę o wartości 194,10 zł w postaci środków czystości, zebranych w ramach projektu „Czysty Aniołek”. Artykuły te przekazały raciborskie placówki oświatowe: Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2 oraz Przedszkole nr 12. Środki czystości zostały rozdysponowane wśród osób wskazanych przez asystentów rodziny.

XI. PODNOSZENIE KWALIFIKACJI ORAZ SZKOLENIA PRACOWNIKÓW

W 2015 r. pracownicy Ośrodka korzystali z licznych szkoleń oraz brali udział w różnego rodzaju konferencjach oraz warsztatach. Zakres oraz tematyka szkoleń była ściśle związane z działalnością Ośrodka.

W siedzibie OPS zostało przeprowadzone specjalistyczne doradztwo zawodowe z obszaru tworzenia i aktualizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych, a także z obszaru pracy socjalnej z osobą uzależnioną oraz z osobą z zaburzeniami psychicznymi.

Ponadto Ośrodek Pomocy Społecznej zorganizował:

- 1) Superwizję pracy socjalnej dla pracowników socjalnych i asystentów rodziny. Formuła superwizji ma charakter cyklicznych spotkań, które będą kontynuowane w roku 2016.
- 2) Szkolenie: *Jak radzić sobie z zachowaniami agresywnymi wśród klientów*, w którym brało udział 8 pracowników.
- 3) Szkolenie dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego w tematyce: *Praca z rodziną w procedurze Niebieska Karta – nowoczesne kierunki pomagania oraz Praca z rodziną dotkniętą przemocą – opracowanie i weryfikacja indywidualnego planu pomocy*.

Ośrodek Pomocy Społecznej podpisał umowę z Powiatowym Urzędem Pracy w Raciborzu o finansowanie z Krajowego Funduszu Szkoleniowego działań na rzecz kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawcy w wieku powyżej 45 roku życia, z której skorzystało 8 osób.

Organizacja praktyk zawodowych

Ośrodek Pomocy Społecznej podpisał umowy w ramach odbycia praktyk: z Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Województwa Śląskiego w Raciborzu, z Uniwersytetem Śląskim w Katowicach Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji na Wydziale w Cieszynie, z Centrum Nauki i Biznesu „ŻAK” Spółka z o.o. Oddział w Raciborzu, z Collegium Da Vinci w Poznaniu.

Poprzez zawarcie umów na odbycie praktyk szkolnych i studenckich w 2015 r. praktykanci zdobyli doświadczenie w różnorodnych sferach funkcjonowania naszej jednostki, a w szczególności w zakresie: terapii zajęciowej, pracy socjalnej, pomocy społecznej, terapii pedagogicznej, wspomaganie i pomocy osobom niepełnosprawnym i upośledzonym umysłowo. Ogółem praktykę w 2015 r. w Ośrodku odbyło 11 osób.

XII. PODSUMOWANIE DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudnia wysoko wyspecjalizowaną kadrę pracowników niosących pomoc mieszkańcom Miasta Racibórz. Poprzez udzielanie wsparcia emocjonalnego, okazywanie szacunku, zrozumienia i troski pomaga mieszkańcom Raciborza odzyskać wiarę we własne możliwości i nadzieję na wyjście z sytuacji kryzysowej.

W głównej mierze Ośrodek dba o to, aby:

- 1) raciborskie dzieci miały dostęp do obiadów w szkołach, wyżywienia w żłobku i przedszkolach oraz dostęp do podręczników, pomocy naukowych i wakacyjnego wypoczynku;
- 2) seniorzy mieli godną, radosną i aktywną starość w domach pomocy społecznej, w Dziennym Domu Pomocy Społecznej, w ośrodkach wsparcia, w tym w mieszkaniach chronionych;
- 3) osoby niepełnosprawne i osoby chore psychicznie nie były marginalizowane przez społeczeństwo, ale aktywnie uczestniczyły w życiu miasta;

- 4) usługi opiekuńcze realizowane w środowisku dla mieszkańców naszego miasta były dostosowane do rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności i przedłużyły im funkcjonowanie w środowisku lokalnym;
- 5) osoby ubogie i nieubezpieczone miały zapewniony dostęp do bezpłatnych świadczeń opieki zdrowotnej w przypadku zagrożenia zdrowia lub życia oraz zapewnione leki ratujące im życie;
- 6) osoby lub rodziny miały zapewnione schronienie, posiłek i niezbędne ubranie, jeżeli są ich pozbawione;
- 7) poprzez szybkie reagowanie w kryzysie ekonomicznym rodziny, zapobiec bezdomności;
- 8) szkolenia i kursy zawodowe skierowane do osób długotrwale bezrobotnych przyczyniły się do podwyższenia dotychczasowych lub zmiany już posiadanych kwalifikacji zawodowych oraz zdobycia nowej wiedzy i umiejętności praktycznych;
- 9) wspierać rodziny w pełnieniu ich podstawowych funkcji, głównie w zakresie opieki i wychowywania dzieci.

XIII. WYKAZ TABEL:

Tabela nr 1: Wykonanie budżetu Ośrodka Pomocy Społecznej w 2015 r. (w PLN)	5
Tabela nr 2. Zadania własne w 2015 r.	8
Tabela nr 3. Środki przeznaczone na realizację programu Pomoc państwa w zakresie dożywiania w latach 2010-2015	8
Tabela nr 4. Realizacja programu wieloletniego Pomoc Państwa w zakresie dożywiania w latach 2010-2015	10
Tabela nr 5. Zadania własne dotowane w 2015 r.	11
Tabela nr 6. Zadania zlecone w 2015 r.	11
Tabela nr 7. Decyzje odmowne w 2015 r.	12
Tabela nr 8. Odpłatność za pobyt w DPS na dzień 31 grudnia 2015 r.	15
Tabela nr 9. Świadczeniobiorcy i wydatki na świadczenia rodzinne	21